

Omuļu pēdējais "mohikānis"

◆ **Pavisam drīz** Omuļu bibliotēka no vēsturiskās skolas ēkas pārcelsies un jaunām telpām

INGA KARPOVA

Tiekoties ar Ērgemes pagasta Omuļu bibliotēkas vadītāju Valvi Āboliņu, neviļus prātā iešaujas apzīmējums - Omuļu pēdējais "mohikānis". Viņa, piekritoši mājot ar galvu, par to tikai pasmaida. Patiesībā ir diezgan skumji, izdzirdot, ka Omuļos ir palikušas vien 150 ģimenes, lielākoties pensionāri. Līdz ar to bibliotēku apmeklēt arī gandrīz tikai pensionāri, kā V. Āboliņa saka: "Manas meitenes!" Bibliotekāre pat nevar iedomāties, kas notiktu, ja Omuļos pazustu šī vieta, jo te nav ne pasta, ne vietējā veikala. Pārtiku gan vietējiem vairākas dienas nedēļā piegādā autoveikali.

Lielākā Omuļu nelaime – darba vietu trūkums

Šīs vasaras beigās apritēja 50 gadu, kopš V. Āboliņa vada vietējo bibliotēku. Viņa pirmo reizi bijušajā pamatskolas ēkā iekārtotās bibliotēkas durvis vēra 1963. gada 15. augustā. Bibliotekārei Omuļi ir dzimtā vieta. Vēl šobaltdien viņa kopā ar vīru Arvīdu dzīvo savā privātmājā, apkopj dārzus un audzē puķes.

Atceroties aizgājušos laikus, omulietes acīs izzogas nodevīgs mirzums, jo diemžēl šajā tikai četrus kilometrus no Igaunijas robežas attāļajā apdzīvotajā vietā vairs nekas nav palicis, pārsvarā pamestas sabiedriskās celtnes, vientuļīga divstāvu māja centrā un viensētas. Bibliotēku atrast nav grūti, jo, lai gan bijusi skolas ēka ir avārijas stāvoklī, ārēji nekas par to neliecina. Tā joprojām visā savā aizgājušo laiku godībā atgādina, ka Omuļos ir bijuši daudz labāki laiki.

Bibliotekāre kopā ar savām "meitenēm" spriedušas, ja vien būtu kāds uzņēmīgs cilvēks ar kapitālu, tad Latvijas laikā celto ēku varētu izmantot mērķim, lai Omuļos beidzot parādītos kāda darba vieta. To trūkums ir lielākā Omuļu nelaime, jo jaunās ģimenes, bērni un jaunieši aiziet prom mācīties un vairs neatgriežas. V. Āboliņa pats kvēlākais sapnis ir, lai beidzot Omuļos parādītos jaunu cilvēku sejas.

Viņa atceras, ka aizvadītā gadsimta septiņdesmitajos gados 1. janvārī pamatskolas zālītē notikuši lieliski karnevāli. Uz pasākumu ieradusies cilvēki no malu malām, arī no igauņu puses. Visi priecājusies līdz rīta gaismai, bet nākamajā dienā visi kā viens bijuši darbā

un neviens nav čīkstējis par grūtumu. Omuliešiem ir bijis pašiem savs koris ar bagātām tradīcijām. V. Āboliņa apkopojusi kora vēsturi un bijušo dziedātāju, arī pašas, atmiņu stāstus par diriģentu Rihardu Āboliņu.

V. Āboliņa atzistas, ka viņai pašai kā vietējai ir svarīgi saglabāt vēsturiskās liecības par Omuļiem, tāpēc starp tiešo pienākumu veikšanu viņa cenšas paveikt kaut ko paliekošu arī novadpētniecības darbā. Nesen viņa tikusies ar bijušo omulieti Ēvaldu Kivilandu, kurš izteicis vēlmi uzrakstīt vēsturisku izdevumu par savu dzimto vietu. V. Āboliņa par to ir priecīga, jo tas būs vēl viens atgādinājums visiem, ka pašā Latvijas malā ir tāda vieta Omuļi.

"Darba vietu trūkums ir lielākā Omuļu nelaime. Jaunās ģimenes, bērni un jaunieši aiziet prom mācīties un vairs neatgriežas."

Ikviena omulietis ir pats svarīgākais cilvēks

Iespējams, kādam varētu šķist, ka Omuļu bibliotēkā ir pavisam vienkāršas telpas ar pāris grāmatu plauktiem, kuros atrodami aizgājušo laiku izdevumi, kāds nodzērtis žurnāls vai laikraksts. Par laimi, tā ir tikai aļošanās, jo patiesībā omuliešiem ir iespēja izlasīt daudz jaunāko žurnālu un laikrakstu, kā arī pašas jaunākās grāmatas – gan latviešu, gan ārzemju autoru sarakstītas. Bibliotekāre ne bez lepnuma rāda, ka nesen iegādājusies pilnīgi jaunas grāmatas, kas, glīti sarindotas, aizņem visu plauktu. Bibliotēkā pieejami vairāki datori ar interneta pieslēgumu, kā arī printeri.

Izrādās, bibliotēka strādā arī sestdienās, lai to varētu apmeklēt skolēni un studenti. To, ka vietējā bibliotekāre ir neatlaidīga un uzņēmīga, apliecina kaut vai tas, ka viņa cenšas pierunāt vietējos bērnus iesaistīties lasīšanas akcijā "Bērnu žūrija", kā arī pati savā cieņījamā vecumā darbojas ar datoru, pārzina internetu, strādā ar vairākām bibliotēkām nepieciešamām programmām. Viņa ir iemācījusies apieties ar datoru arī vietējiem pensionāriem. Gadījumā, ja kāds uzticamais apmeklētājs ir apslimis, bibliotekāre vai nu kājam, vai ar velosipēdu dodas pie lasītāja

ar grāmatu saini. To, ka V. Āboliņai ikviens omulietis ir pats svarīgākais cilvēks, apliecina arī tas, ka viņa, zinot, ja būs jābrauc uz kādu izglītojošu semināru, vienmēr apzvana savus pastāvīgos klientus un par to paziņo. Bibliotekāre uzskata, ka nav patīkami, ja cilvēkam uz bibliotēku jānāk trīs četri kilometri un durvis ir ciet. Ja būtu vēl veikals, kur kādu satikt un aprunāties, būtu cita lieta.

Kas attiecas uz jauno paaudzi, tad diemžēl arī Omuļos, kā lielākoties visur, dzīvojošie bērni ir slinki grāmatu lasītāji. Lai pierunātu skolēnus iesaistīties Bērnu žūrijā, pirms tam izskan jautājums: "Kas man par to būs?" Šī iemesla dēļ vien bibliotekāre "krit un ceļas" par saviem ilggadējiem bibliotēkas apmeklētājiem. Pēdējā laika novērojumi liecina, ka gada tumšākajā laikā čaklāki lasītāji Omuļos ir vīrieši. V. Āboliņa pieļauj, ka sevām mājās ir tomēr jāpaveic saimnieciskā darbi, tāpēc ziemā vīri var vairāk lasīt.

Lai gan pašreizējās bibliotēkas telpas tik tiešām ir pašauras, vismaz reizi mēnesī te notiek kāds tematisks pasākums. Taču ikdienā bibliotekāre kopā ar savām meitenēm min krustvārdu mīklas un pārspriež izlasīto vietējā laikrakstā "Ziemeļlatvija". To bibliotekāre abonē personīgi, izlasa mājās un nes uz darbu, lai tiek arī pārējiem. Tas darīts ar nolūku, lai varētu bibliotēkas vajadzībām pasūtīnāt citus izdevumus.

Uz jautājumu, vai V. Āboliņai nebūs skumji ap sirdi pamest skolas ēku, jo pēc remonta bibliotēka pārcelsies un vienu no dzīvokļiem vienīgajā Omuļu divstāvu ēkas pirmajā stāvā, bibliotekāre atbild, ka būs labāk, jo pensionāriem vairs nebūs jākāpj pa stāvajām kāpnēm otrajā stāvā. Jaunajās telpās būs ūdens, tualete, rokas stiepienā – malka, jo pašvaldība solījusi uzcelt arī jaunu malkas šķūni. Iespējams, kādai vietējai iedzīvotājai būs iespēja strādāt, jo iecerēts, ka blakus bibliotēkai varētu iekārtot arī nelielu pakalpojumu centru ar iespēju izmazgāt drēbes, iegādāties pirmās nepieciešamības preces.

"Gan jau vēl kaut kas būs jādara, tāpēc tas dod kaut mazu cerību stariņu," priecājas omuliete. V. Āboliņa cer, ka kādu laiku vēl Omuļi nebūs tāds pamests Dieva stūris. Pienāks labāki laiki, un novada pašvaldībai būs idejas un iespējas, lai Omuļi galīgi nepazustu un neaizaugtu.◆

Ērgemes pagasta Omuļu bibliotēkas vadītājai Valvei Āboliņai vasaras beigās apritēja pusgadsimts, kopš viņa strādā šajā amatā.

FOTO: INGŪNA JOHANSONE